

10 + 1 doporučení pro rodiče k tématu odchodu dospělého dítěte s autismem z rodiny

V naší kultuře je společenskou normou, že se dítě mezi dvacátým a třicátým rokem věku osamostatňuje od rodičů. Průvodním znakem samostatnosti je odstěhování se z domácnosti rodičů. Samostatné bydlení dospělého dítěte mimo domácnost rodičů má společenskou hodnotu. Zároveň má společenskou hodnotu i to, když členové rodiny spolu nadále dobře vycházejí a vzájemně si mezigeneračně pomáhají. Odstěhování se dospělého dítěte tak často dává příležitost k tomu, aby rodina dále zůstala ve zdravých vztazích pospolu.

 Článek si můžete poslechnout také v audio verzi. Text namluvila Pavla Hradecká. ➔ [AutismPort.cz](https://autismport.cz)

1. Základní východiska plynoucí z diagnózy autismu.

Autismus s sebou často nese potřebu určité míry podpory i v dospělém věku. Někteří lidé s autismem potřebují nižší míru podpory, jiní potřebují vyšší až nepřetržitou míru podpory ze strany ostatních lidí. Samotný autismus jakožto neurovývojová porucha nemá na délku dožití vliv. Člověk s autismem tedy obvykle přežije své rodiče, a tak se oddělení dítěte od rodičů nelze v podstatě vyhnout. Otázka tak nezní „zda vůbec?“, ale ptáme se „kdy a jak?“.

2. Když se odstěhování nedaří. Pokud se osamostatnění v dospělosti nedaří, důvody mohou být jak na straně dítěte, tak na straně rodičů. Důvody, které vedou k neosamostatnění dítěte skrze jeho odstěhování se do jiné domácnosti, jsou v každé rodině jiné. Je důležité, aby si je rodina dobře a podrobně popsala a uvědomila si je.

3. Když se odstěhování nedaří z důvodů rodiče. Pro rodiče je někdy těžké přijmout myšlenku odchodu jejich dítěte s PAS, protože si neumějí představit, že by jakákoliv služba mohla být stejně tak dobrá jako jejich péče. Neumějí si představit, co budou dělat sami se sebou, pokud se nebudou starat o své dítě. Neumějí si představit, jak se k odstěhování postaví jiní členové rodiny nebo přátelé, kteří tento akt mohou odsoudit jako selhání v péči. Někteří si neumějí představit, jak se užíví, pokud přijdou o příspěvek na péči a důchod.

4. Když se odstěhování nedaří z důvodů dítěte. Pro dospělé osoby s PAS je někdy těžké přijmout myšlenku odchodu od rodičů, protože si neumějí představit, že by opustily svůj rodný dům, který dobře znají. Neumějí si představit, že budou samy bez péče rodičů. Nechtějí zarmoutit rodiče. Neumějí si představit, jak se užíví. Nechtějí přijít o tzv. „mama-hotel“. Neumějí si představit jiné formy podpory, například skrze sociální službu. Bojí se změny apod.

5. Nebojte se požádat o pomoc někoho třetího. Pokud je pro rodinu těžké projít přechodem od společného soužití k oddělení, je dobré si najít průvodce tímto procesem, například někoho blízkého ve vašem okolí, komu důvěřujete, sociálního pracovníka, terapeuta apod.

6. Myslete i na sourozence bez PAS, pokud v rodině jsou.

Rodiče v sobě mají hluboce biologicky zakořeněno, že se musejí postarat o své děti. To sourozenci tolik nemají. Jejich náhled na soužití rodiče s dítětem s PAS tak může být méně zkreslený a reálnější. Může tak být pro rodiče i velmi směřodátný. Rodiče by zároveň měli věnovat náležitou pozornost a péči i svým dětem bez autismu. Ty mohou trpět trvalou přítomností svého sourozence s PAS, zvláště pak pokud se u něj vyskytuje jakékoliv těžší problémové chování. Nepřenášejte automaticky zodpovědnost za přímé postarání se o dítě s autismem v dospělosti na jeho zdravé sourozence. Jakmile se převzetí péče o dospělého člověka s autismem sourozencům stane povinností, a ne možností volby, systém péče selže. Je velký rozdíl mezi tím, když rodiče chtějí od zdravého dítěte, aby v dospělosti dělalo opatrovníka, nebo aby si svého sourozence s autismem k sobě doživotně nastěhovalo a staralo se o něj.

7. Nenechávejte odchod dítěte na poslední chvíli.

Někteří rodiče uvažují tak, že dokud budou moci, bude jejich dospělé dítě s PAS žít s nimi. Při přechodu dospělého dítěte do jiné domácnosti jim pak v důsledku nemohou být aktivní podporou, sami totiž již nemají sílu a energii. Přechod v tomto případě zároveň nemůže být postupný a plynulý, ale často se odehraje dramaticky a urychleně. Proto je lepší připravovat a provádět odchod dítěte s PAS ještě v době, kdy rodiče mají sílu k aktivní podpoře dítěte v procesu přechodu a rodina si ještě plynulý a pomalý přechod může dovolit.

8. I sociální služby a státní správa se zkvalitňují. Někteří rodiče mají špatnou zkušenost se sociálními službami nebo s jednáním s institucemi veřejné správy. Na základě této zkušenosti tak ani po letech opakovaně nekontaktují příslušné orgány, i když se situace na poli sociálních služeb nebo státní správy v jejich regionu mohla výrazně změnit k lepšímu (stávající služby se zkvalitňují a vznikají nové typy specifických sociálních služeb v komunitě).

9. Problémové chování z dohledu. Obecně platí, že problémové chování lidí s PAS je jakékoliv chování, které rodiče vyhodnotí jako problémové. Často tak fakt, že rodič své dítě každodenně nevidí, vede k tomu, že problémové chování vymizí. Pracovníci služeb nemusejí také vyhodnocovat chování člověka s PAS jako problémové, i když ho tak rodina nadále může vnímat.

10. Hledejte (i) neideální řešení. Každý rodič chce pro své dítě to nejlepší. Hledání ideálního řešení v bydlení dítěte s PAS však často brání vlastnímu odchodu z rodiny. Ani při odchodu dítěte bez autismu nemusí hned dojít k nalezení ideálního bydlení. Stejně to je i u odchodu dospělých lidí s PAS.

☛ Další potřebné informace můžete najít například v sekci **Podpora a služby**.

Autorem textu je PhDr. Hynek Jůn Ph.D., recenzenty jsou Bc. Dominika Linhartová, Bc. Šimon Plecháček a Mgr. Štěpán Hejzlar.